

Számvetés és távlat

A forradalmi elméleti gondolkodás újabb történelmi jelentőségű dokumentumával vértette fel az ország dolgozóit államunk, pártunk vezetője.

A Román Kommunista Párt Központi Bizottsága Nicolae Ceaușescu elvtárs elnöklétével megtartott bővített plenáris ülésének napirendjén a hazai szocialista építés jelenlegi stádiumának elméleti, ideológiai kérdései, valamint a párt politikai nevelőtevékenységével kapcsolatos problémák szerepeltek. Mint ismeretes, a pártfőtitkár átfogó előadói beszédben elemezte a termelőerők és a forradalmi világ-és életszemlélet szerepét a társadalmi élet szervezésének tökéletesítésében, és megállapította: „Az egységes elméleti, ideológiai világ- és életszemlélet kialakulásához szükséges feltételek megteremtését nem szabad az uniformizálásnak egyik vagy másik tétel vita nélküli szűk értelmezésében felfogni.” Ennek a mélyen-szántó felismerésnek a fényében „dialektikus és materialista forradalmi megközelítésben kell taglalnunk a román nép jelenlegi fejlődését, szocialista hazánk jelenlegi stádiumát is”, ahogyan arra a párt főtitkára példát mutatott. Kiemelte, hogy az ideológiai tevékenység, a tömegek hazafias, szocialista nevelésének alapja a román nép évezredes történetének, a saját lényre érvényesüléséért, a társadalmi és nemzeti függetlenségért és az egységért vívott harcának ismerete.

A dákokról, a román nép őseiről szólva, Nicolae Ceaușescu elvtárs utalt arra, hogy „kapcsolatokat tartottak fenn más szomszédos népekkel és civilizációkkal”, hangsúlyozta, hogy „a görög és a római civilizációval fenntartott kapcsolatok és együttműködés erőteljes hatást gyakorolt a dákok élet- és gondolkodásmódjára”, majd kitért a dák—római szimbiózis idejére, amikor is „a dákok és a rómaiak legnemesebb erényei alapján megkezdődött egy új nép kialakulása”. Állást foglaltva a „légüres tér” elméletével szemben, a párt főtitkára kifejezte azt a meggyőződését, hogy „megadta erre a választ Mircea, Ștefan cel Mare, Hunyadi János, Mihai Viteazul. [...] Ők nem máshonnan jöttek, nem az égből pottyantak, ők itt éltek és itt születtek ezen a földön, s vérükkel védelmezték ezt meg. Évszázadok folyamán e tájakon folytatódott közös létük, szerveződtek, fejlődtek és harcoltak azért, hogy szabadon és függetlenül éljenek.” Az előadói beszéd történelmi elemzéseiből levonható az az általánosabb tanulság, hogy „az idegen uralom és megszállás, bármennyit tartson is, nem akadályozhatja meg egy nép érdekközösségének megnyilatkozását, sajátosságának megőrzését”.

A termelőerők rohamos fejlődésében ismerve fel a szocializmus romániai győzelmének, az egész nép haladásának és jólétének döntő tényezőjét, Nicolae Ceaușescu elvtárs ezt a folyamatot is elhelyezi a történelmi összefüggések rendszerében, visszautalva azokra a gazdasági-társadalmi körülményekre, amelyek közepette „közvetlenül az egységes nemzeti állam megalakulása után, 1918-ban a román gazdaság túlnyomó része, a köolajtól kezdve az imperialista országok, az idegen monopóliumok kezébe kerül”, és „ebből kifolyólag továbbra is gyengén fejlett iparral rendelkező agrárország maradt”. Ez a kiszolgáltatott helyzet sodorta Romániát a hitleri Németország oldalára, a szovjetellenes háborúba. A Román Kommunista Párt következetesen kiállt az összes hazafias, antifasiszta erők összefogásáért, és előkészítette az antiimperialista felszabadító forradalom megvalósításának belső feltételeit, lehetővé tette, hogy az ország javára fordíthassák 1944. augusztus 23-án azokat a kedvező feltételeket, „amelyeket a szovjet és a szövetséges hadseregek győzelmei és Európa népeinek a német fasizmus ellen vívott harcai eredményeztek”. Ez a párt nyitott utat Románia számára ahhoz, hogy történelmileg rövid idő alatt több társadalmi-gazdasági szakaszt járjon be, és elinduljon a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtése felé. Ma a román ipar 48-szor többet termel, mint 1938-ban, a nemzeti jövedelem 14-szerese, a lakosonkénti nemzeti jövedelem 10-szerese az akkorinak; meghaladja az 1500 dollárt.

„De a nemzeti jövedelem csak egyike azoknak a vetületeknek, amelyek alapján egy országot fejlődőnek vagy fejlettnak lehet jellemezni”, mert „teljes joggal állíthatjuk, hogy egy nép jövője szempontjából nem a magas fogyasztási szint s a nemzeti jövedelem összessége a döntő, hanem a felhalmozás szintje, a nemzeti jövedelem jelentős részének az ország termelőkapacitásának a fejlesztésére való fordítása”. Amiből egyenesen adódik a következtetés: „Mindent vagy majdnem mindent elfogyasztani annyit jelent, mint elmaradottságra, a függetlenség és a szuverenitás elvesztésére ítélni az országot.”

Ezért fontos helyesen értelmezni az elosztás kommunista elvét: „mindenkítől munkája szerint, mindenkinek szükségletei szerint“, és így alkalmazni: „sem kenyeret munka nélkül, sem munkát kenyér nélkül“, vagyis következetesen érvényesíteni minden állampolgár számára azt a kötelességet, hogy a társadalmi munkamegosztás keretében hasznosan tevékenykedjék, s azt a jogot, hogy a dolgozók közvetlenül részt vegyenek az alapeszközök, a termelőeszközök fejlesztésében. A marxista gazdaságtudománynak ez az alkotó továbbfejlesztése a következő megszövegezésben szerepel a júniusi bővített plenáris ülés előadói beszédében: „arra gondolok hogy szociális részként a dolgozók bizonyos összeget fizessenek be, ami azonban személyenként ne haladhassa meg például a 40 000 vagy 50 000 lej, de 10 000 lejnél kevesebb se legyen. Ez tegye lehetővé, hogy azok, akik hozzájárulnak a fejlesztési alaphoz — s akik tulajdonosi maradnak ezeknek az összegeknek —, azok az általános javadalmazási és nyereségrészesedési jogok mellett a befizetett összeg után évente kb. 6 százalékos jövedelmet élvezzenek.“ A gazdasági hatékonyságot serkentő szerepe mellett ennek a koncepciónak szinte felmérhetetlen ideológiai jelentőséget hivatott biztosítani az a közvetlen állampolgári nevelő hatás, amelyet szocialista tulajdonosi büszkeségére, hazafias öntudatára gyakorol majd alkalmazása első pillanatától. Teljes összhangot teremt a jelenlegi szakasz alapvető célkitűzése, a munka és az élet új minősége és a személyes érdekelttség elve között a román szocialista társadalomban, szilárd alapot teremt a közös felelősségben gyökerező demokrácia minden eddiginél szélesebb körű kibontakozása számára.

Mint hogy pedig a gyakorlat a fejlődés által meghaladott történelmi kategóriák fogalmi-elméleti felülvizsgálását is napirendre tűzi, a pártfőtitkárnak az a mélyenszántó gondolata — amelyet már az RKP 60. évfordulóján felvetett, hogy ugyanis a „proletárdiktatúra“ fogalmát az időszerűbb, a jelenlegi szakasz megfelelő fogalom, „a munkásdemokrácia állama“ kell hogy felváltsa — ma már mindenki számára nyilvánvaló tényt fejez ki. Ebben az elméleti keretben érvényesül kellőképpen az a mindennapi, máris lépten-nyomon érvényesülő gyakorlati tapasztalat, hogy a szocialista állam szerepe jelentékeny mértékben megnövekedett.

„Szükséges eloszlátunk minden félreértést azzal kapcsolatban, hogy ki foglal el főbb helyet a társadalomban — a párt vagy az állam. Nem, ilyen kérdés fel sem merülhet“ — jelenti ki a rá jellemző határozottsággal Nicolae Ceaușescu elvtárs a Központi Bizottság júniusi bővített plenumán, majd így folytatja: „Az államot és szerveit nem helyettesítheti senki, következésképp a pártszervek sem“, mint ahogy „az állami zászlót, a Trikolórt sem lehet helyettesíteni semmilyen más zászlóval“. Párt és állam viszonyának egy új államelméleti koncepcióval való kiegészítését ismerhetjük fel abban a gondolatmenetben, amelynek során Románia Szocialista Köztársaság elnöke, a Román Kommunista Párt főtitkára épületes példát mutat arra, hogyan lehet alkotó módon, nem pedig dogmatikusan értelmezni a klasszikus marxista hagyományt:

„Igaz, mi abból a tudományos tételből indulunk ki, hogy az állam a társadalmi fejlődés egy bizonyos szakaszában jelent meg, amikor megjelentek a kizsákmányoló osztályok, amikor a társadalom antagonistá osztályokra tagolódott — és el fog tűnni a fejlődés egy bizonyos szakaszában. Hogy miként zajlik majd le az eltűnés folyamata, ezen természetesen van még időnk gondolkodni.“

Nicolae Ceaușescu gondolkodói alkatából adódik az a következetesség, amelyvel sikraszáll a nemzeti lét, a nemzeti eszme életképessége mellett. A szocializmust mint az összes dolgozók tudatos művét értékelve ezúttal is a szocialista nemzet fejlődésének függvényében tárgyalja a nemzeti kérdés helyes megoldását: a nemzeti büszkeség semmi esetre sem értelmezhető úgy, mintha ez a hazafias érzés szembekerülhetne más nemzetek vagy valamely nemzetiség iránt érzett megbecsüléssel.

Ebből a lényeges felismerésből kiindulva természetesnek kell tekintenünk az előadói beszédnek azt a megállapítását, hogy „a társadalmi és nemzeti, antifasiszta és antiimperialista felszabadító forradalom megvalósításának, a demokratikus forradalom, a szocialista forradalom végrehajtásának pillanatától kezdve, Romániában megkezdődött a nemzeti kérdés megoldása a marxizmus forradalmi koncepciójának szellemében, biztosítván nemzetiségi különbség nélkül az összes dolgozók teljes jogegyenlőségét“. Megengedhetetlennek minősítve, hogy bárki is megkísérelje megbontani az ország dolgozóinak együttműködését és egységét, a pártfőtitkár a mindenképp álló egység gondolatát viszi a legvégső konzekvenciáig, amikor kimondja: „A szülők eredetétől függetlenül, közös eredetünk van: a haza eredete, amelyben születünk: mindannyiunknak egyetlen nyelvet kell megtanulnunk és beszélnünk, a dialektikus és történelmi materialista szemlélet nyelvét.“

Románia társadalmi szerkezetének dinamikáját és a társadalmi viszonyok tökéletesítését taglalva az előadói beszéd megállapította, hogy a termelőerők fejlődése, az ipar lendületes növekedése nyomán a parasztság részaránya a körülbelül 80 százalékról nem egészen 30 százalékra csökkent, miközben a munkásosztály számbelileg is — az aktív lakosságnak több mint 50 százalékaként — a társadalom legerősebb osztálya lett. Ami a távlatokat illeti: a munkásosztály további növekedésére s a parasztság részarányának kb. 20 százalékra való csökkenésére lehet számítani 1990-ig, némi növekedés várható még a műszaki értelmiségnek az aktív lakossághoz viszonyított részarányában. A pártprogramnak az egyre magasabb fokon szervezett termelőtevékenységre vonatkozó célkitűzései szükségessé teszik továbbá az értelmiség szerepének még fokozottabb erősödését, a tudománynak, az oktatásnak, a kultúrának az eddiginél is eredményesebb hozzájárulását a munka, az élet új minőségének eléréséhez. Ebben a minden területre kiterjedő programban a kommunista párt a társadalom életető központjaként mint az egész népet mozgósító erő működik, s „a pártnak mindig következtetéseket kell leszűrnie a társadalmi realitásokból, a tudomány és az emberi megismerés újabb vívmányai-ból”. Ebben az összefüggésrendszerben értelmezhető helyesen a párt főtítkára által megfogalmazott ama követelmény, hogy sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk az elméleti és az ideológiai tevékenységre, és ezzel egyidejűleg „szükséges tanulmányoznunk, megértenünk és idejében felfednünk az ellentmondások jelentkezését, ezért kell munkálkodnunk megszüntetésükért”. A soron levő elméleti-tudományos feladatok között szerepel „számos olyan munka kidolgozása [...], amely felöleli a szocialista gazdaság, a szocializmus gazdasági törvényei, az új gazdasági mechanizmus [...] problémakörét”, de nem kevésbé sürgető feladat az, hogy „egységes történelemmel kell rendelkezünk [...], mert [...] nem létezhet két történelem, egy a népe és egy a párté”. Kiemelt jelentőséget kell tulajdonítanunk annak a legmagasabb szinten megfogalmazott igénynek, hogy „a történelem szakterületén dolgozó erőket egyetlen nemzeti történelmi intézetbe kell összpontosítanunk, amely magába foglalja a Történelemtudományi Társaságot is”. Ugyanez az egységesítő tendencia érvényesül a múzeumok egyesítésére tett javaslatban: az egyetlen központi nemzeti történelmi múzeumon kívül, amely felöleli majd az összes fontosabb dokumentumokat, más központok múzeumaiban fogják tárolni az illető övezetekre vonatkozó dokumentumokat. Románul és a legelterjedtebb nyelveken fognak megjelenni — nagy példányszámokban — azok a történelmi szintézisek, amelyek a román nép történetének időigényes kidolgozásáig hivatottak rögzíteni „mindazokat a momentumokat és eseményeket, amelyek népeink együttműködése és barátsága, a szolidaritási és békepolitika megszilárdítására vonatkoznak”.

Ezek azok a gondolatok, amelyek a kultúra kongresszusán elhangzott eszmei útmutatásokkal együtt kifejezik a párt magasrendű elvszerűséggel érvényesített törekvését arra, hogy állandóan figyelemmel kísérje, elméletileg megalapozott stratégiába foglalja a múlt és a jelen döntő tendenciáit, megszabja a nagyszabású célkitűzések elérésének legalkalmasabb módozatait, kidolgozza a sokoldalúan fejlett román szocializmus modelljét.

KORUNK

Nagy Enikő rekeszománca